

Balkanska razstava v Londonu. Prvo soboto v maju je otvoril londonski župan v Earl's Court „Razstavo balkanskih držav“ (Balkan States Exposition). Na razstavi so zastopane: Bolgarska, Črnagora, Srbija in Rumunija. Najbolj zanimivi del razstave je balkanska vas, kjer pojo in plešejo kolo člani omenjenih balkanskih narodov ter izvršujejo svoje raznovrstne obrti kakor doma. Angleški listi so polni hvale o razstavi, ki je ena najbolj zanimivih, kar jih je bilo v Londonu že vrsto let. Saj jim kaže del Evrope, ki je vobče malo znan, manj kakor marsikateri najbolj oddaljeni kraji zemlje. V to razstavo so utaknili tudi — iz neznanega vzroka — staro japonsko vas.

I. M.

I. U. Dr. I. Hermenegild Jireček, vitez Samokovski, imenitni pravniški zgodovinar češki in slovanski, znan književni zgodovinar, je dovršil 80 let svojega zaslužnega življenja. — Rojen 1. 1827. v Visokem Mitu na Češkem, je študiral gimnazijsko deloma v Litomišlu deloma v Pragi; pravniške študije je dovršil v Pragi. Že kot dijak je pisal novele iz vaškega življenja ali pa iz zgodovinskih spominov, ki so izhajale v listih: „Česká Věsta — Poutník — Květy“ in dr., obenem pa je bil sotrudnik Havlíčkovih „Narodních Novin“. Končavši pravniške študije je odšel na Dunaj in postal član uredništva konservativnega lista „Videňský Denník“, kjer je nadaljeval svoje leposlovne spise. Njegovo veseloigro „Tajemná paní“ so dne 18. aprila 1. 1852. predstavljali v gledališču „Theater an der Wien“ za velike udeležbe dunajskih Čehov. L. 1855. je Jireček zapustil leposlovje in se je posvetil znanstvenemu delovanju. Najprej je pisal poročila o slovanskih književnostih za „Časopis českého musea“. L. 1854. je stopil kot praktikant v naučno ministrstvo, v katerem je ostal 40 let. Kmalu potem se je začel pečati z vprašanji stare češke književnosti in češkega prava. L. 1860. je izdal ilustrirano delo „Obrazy z říše rakouské“ in pod psevdonimom „Voksa z Plesu“ zbirko humorističnih črtic iz književnosti staro- in novočeške pod naslovom „Veselé čtení“. Obenem s svojim bratom Jožefom je branil pristnost „Rokopisa kraljedvorského“ proti Schwammelu, Feifaliku in Büdinggerju, h koncu sedemdesetih let tudi proti Šemberi. Zanimiv spis Jirečkov so „Dějiny země rakouských v letech 500 až 1000“; najimennitnejše njegovo delo pa je „Slovanské právo v Čechách a na Moravě“, ki je zbudilo v slovanskem svetu takšno zanimanje, da je hrvaški dvorni kancelar Mažuranič l. 1864. ponudil dru Jirečku profesuro na pravniški akademiji v Zagrebu, ruska vlada pa l. 1869. učiteljsko stolico slovanskega prava na varšavski univerzi. Da Jireček ni postal profesor pravne zgodovine avstrijske na praški univerzi, so preprečili takratni nemški vseučiliški profesorji v Pragi. L. 1868. je bil Jireček tajnik, pozneje ministerialni svetnik v naučnem ministstvu. Od l. 1874.—1877. je bil Jireček učitelj češkega jezika in slovstva pri prestolonasledniku Rudolfu, za kar je bil odlikovan z redom železne krone III. vrste in povišan v viteški stan. L. 1880. je Jireček izdal slovar spominov slovanskega prava (ruskega, poljskega, češkega in jugoslovanskega). Jireček je redni član „Česke akademije“, dopisni član znanstvenih akademij v Peterburgu, Dunaju, Zagrebu in dr.

František Ondříček, znani češki virtuoz na gosli, je obhajal 29. aprila svojo petdesetletnico. Izmed živčih velikih glasbenih umetnikov ne le čeških ampak sploh svetovnih je Ondříček največji. V češkem glasbenem svetu samem je trojica največjih imen: Slavík, Laube, Ondříček. — Fr. Ondříček se je poročil l. 1857. v Pragi iz družine eminentno glasbene. Njegov oče je bil dober učitelj igre na gosli in iz vseh svojih otrok je želel vzgojiti glasbenike iz poklica. V dobi Františkove mladosti je vzdrževal malo godbo, ki je igrala po praških gostil-

nica in hkrati oskrbovala glasbo v smihovskem gledališču; za to je predvsem vzgojeval svojega najstarejšega sina. Obiskovavci gostilnic, v katerih je Ondříčekov oče igral s svojo godbeno družbo, so smatrali malega Františka za čudežnega otroka. Postavljali so ga na mizo, da bi ga vsi videli, in majhen deček je igral tako temperamentno in izvrstno, da o njegovi nadarjenosti ni bilo dvoma. Vzbuja je občudovanje in je „služil“. Oče je bil s tem zadovoljen, toda sin je gojil hrepenenje postati — umetnik. Skriva, da bi oče ne izvedel, se je učil, in kmalu je proti očetovi volji vstopil v praški konservatorij, kjer je bil v letih 1873—1876 učenec Bennevityjev. Tu je Ondříček tako uspeval, da je njegov sloveči učitelj sam proglasil, da ne more sam dalje uriti njegove nadarjenosti, in zato ga je poslal v tujino. Ondříček je s podporo plemenitega rodoljuba Al. Olive odšel v Pariz, kjer je l. 1881. dobil prvo nagrado pariškega konservatorija. Tako odlikovan je potoval po Francoskem, Angleškem in komaj petindvajsetleten mož se je vrnil v domovino, da bi pokazal, da je postal — umetnik. Od te dobe je vsak koncert Ondříčekov pomenil nov uspeh — na Dunaju, v vseh evropskih deželah, celo tudi v Ameriki, kjer je Ondříček potoval l. 1895. in 1896. Umetnost Ondříčkova ima češki znak, ona je govorica češke duše. Ondříček se je oklenil češke glasbene tvorbe in njeno slavo razširja s svojo umetniško reprodukcijo po celem svetu.

Karel Šípek, najboljši češki humorist, je obhajal svojo petdesetletnico. Pravo njegovo ime je Jožef Peška. Literarna delavnost K. Šípka se kaže v dveh smereh: K. Šípek je dramatični pisatelj in nadarjen „kat' eksohen“ češki humorist. V prvi smeri je poizkušal svoje pero v vseh strokah. Spisal je gledališko igro „Starší závazky“, dalje tri librete in razen tega je pisal dolga leta izborne gledališke referate za list „Světobor“. Njegovi najboljši librete so „Psohlavci“ (uglasbil Kovařovic), „Na starém bělidle“ in „Noc Šimona a Judy“. Širjemu češkemu občinstvu pa je bolj znan po svojih humoreskah in šaljivih črticah. Nekatere svoje spise je Šípek zbral v tri zbirke pod naslovom: „Žertem i do opravdy — Rub a lic“ in „Za větrem“. A nebroj drobnih črtic je še raztresenih v listih „Paleček“ in „Švanda dudák“. Šípek je eden najboljših čeških pripovedovavcev, je novelist v pravem pomenu besede. Osebe v njegovih humoreskah so vzete iz resničnega življenja, so človeški pojavi pa ne karikature. Humor, ki odmeva iz Šípkovih spisov, je fin, je humor človeka modroslovca, ki ljubi junake, ki jih je ustvaril.

Alois Vojtěch Šembera. Pred kratkim so v Visokem Mitu na Češkem obhajali stoletnico po rojstvu in petindvajsetletnico po smrti češkega slavista in profesorja na dunajski univerzi A. V. Šembere. Ob ti priliki so vzdali spominsko ploščo na rojstveno hišo. — A. V. Šembera se je poročil v Visokem Mitu in je spadal k najboljšim češkim buditeljem. Študiral je pravo ali postal je vendar profesor češkega jezika na dunajski univerzi. Najprej se je pečal z zgodovino; v ti stroki je izdal delo „Západní Slované v pravěku čili razbor kratičký, že Čechové, Moravané a Slováci a vůbec Slované v Germanii a Illyri bydlí ve své vlasti od doby předhistorické“. To delo, ki po Kollárjevem načinu išče in vidi Slovane v vseh dobah in krajih, je vzbudilo med strokovnjaki ostro polemiko. To je edino večje zgodovinsko delo izpod peresa Šemberovega; pozneje se je bavil le z jezikoslovjem in je izdal spis „Dějiny řeči a literatury české“, ki je izšel v več izdajah. Šembera je tudi ustanovitelj pravniške terminologije novočeške. Omeniti je tudi treba, da je bil Šembera eden izmed prvih, ki so začeli znanstveno dokazovati, da je češki rokopis kraljedvorski ponarejen.

Fr. Št.

